

Het belang van bier en de impact van de coronacrisis

Het belang van bier en de impact van de coronacrisis

- EINDRAPPORT -

Auteurs

Wiebe Korf
Coen van Rij

Amsterdam, 7 juli 2021
Publicatienr.: 20196

© 2021 Regioplan, in opdracht van Nederlandse Brouwers

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan. Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

<u>Samenvatting</u>	<u>1</u>
<u>1 De Nederlandse brouwerijsector</u>	<u>1</u>
1.1 De Nederlandse brouwerijsector	1
<u>2 Het economische belang van bier</u>	<u>3</u>
2.1 Werkgelegenheid	3
2.2 Toegevoegde waarde	3
2.3 Overheidsinkomsten	4
2.4 Positieve handelsbalans	5
<u>3 De maatschappelijke waarde van bier</u>	<u>8</u>
3.1 Verantwoorde alcoholconsumptie	8
3.2 Duurzaamheid	8
3.3 Sponsoring	8
<u>4 De impact van de coronacrisis</u>	<u>11</u>
4.1 De impact van de coronacrisis op de productie en verkoop	11
4.2 Bezuinigingen	11
4.3 Teruggehaald bier en teruggevraagde accijns	12
4.4 Steun aan de horeca	12
4.5 Overheidssteun	12
<u>5 Waarde Nederlandse brouwerijsector</u>	<u>14</u>
5.1 Bijdrage brouwerijsector gedaald	14
5.2 Verklarende factoren	14
5.3 Risicofactoren	14
5.4 Maatregelen voor herstel	15
<u>Bijlage 1 – Toelichting op onderzoek</u>	<u>18</u>
<u>Bijlage 2 – Toelichting op impactberekening</u>	<u>19</u>

Samenvatting

S

Samenvatting

RegioPlan heeft voor Nederlandse Brouwers onderzoek gedaan naar het belang van de brouwerijsector voor de Nederlandse samenleving, en de impact van de coronacrisis.

De productie en consumptie van bier in Nederland is van groot belang voor de economie. Het levert werkgelegenheid op in de gehele keten van landbouw, toeleveranciers, brouwerijen, horeca en retail. Hiernaast levert het brouwen en consumeren van bier de overheid inkomsten op in de vorm van accijns, belastingen en premies.

In 2020 brouwden de 14 leden van Nederlandse Brouwers samen 22,1 miljoen hectoliter bier. Hiervan was 13,1 miljoen hectoliter (59%) bestemd voor export. De productie van de leden van Nederlandse Brouwers was goed voor 95 procent van de totale productie in Nederland. Het brouwen van bier resulteerde in een omzet van 2,2 miljard euro.

Tabel S1 Productie, export, import, consumptie, omzet en aandelen horeca/retail in 2020

	Stand 2020
Productie door Nederlandse Brouwers, in miljoenen HL	22,13
Export door Nederlandse Brouwers, in miljoenen HL	13,08
Import door Nederlandse Brouwers, in miljoenen HL	1,55
Consumptie in Nederland, in miljoenen HL	11,40
Omzet door Nederlandse Brouwers, in miljarden euro	2,19
Aandeel bier in horeca, in %	14,2%
Aandeel bier vanuit retail, in %	85,5%

De coronacrisis en de genomen overheidsmaatregelen hebben de horecasector en de evenementenbranche zeer hard geraakt. Hierdoor daalde de productie van bier van 24,1 miljoen hectoliter in 2019 naar 22,1 miljoen hectoliter in 2020, en daalde de consumptie van 13,2 miljoen hectoliter naar 11,4 miljoen hectoliter. Door de sluiting van de horeca werd, veel meer nog dan in voorgaande jaren, het overgrote deel van het bier thuis gedronken: in 2020 werd 86 procent van het bier thuis gedronken, waar in 2019 70 procent van het bier thuis werd gedronken.

Ook zijn de werkgelegenheid en de overheidsinkomsten die voortvloeien uit de brouwerijsector onder enorme druk komen te staan. De totale bier gerelateerde werkgelegenheid daalde van 65.408 naar 35.716 banen, de toegevoegde waarde van 2,99 miljard naar 1,79 miljard, en de overheidsinkomsten daalden van 2,71 miljard naar 1,7 miljard.

Tabel S2 Werkgelegenheid, toegevoegde waarde en overheidsinkomsten

	2014	2019	2020	Vershil 2019-2020
Totale werkgelegenheidseffect (in aantal banen)	65.082	65.408	35.716	-45,4%
Toegevoegde waarde, in miljarden euro	2,61	2,99	1,79	-40,1%
Totale overheidsinkomsten, in miljarden euro	2,14	2,71	1,70	-37,3%

Hierbij dient aangetekend te worden dat de impact van de horeca op de cijfers zeer groot is. Wanneer de horeca buiten beschouwing gelaten wordt neemt de bier gerelateerde werkgelegenheid tussen 2019 en 2020 slechts af met 4 procent (in plaats van 45%), de toegevoegde waarde met 16 procent (in plaats van 40%) en de overheidsinkomsten met 3 procent (in plaats van 37%).

Omdat de horeca zwaar getroffen werd door de gevolgen van de coronacrisis hebben vrijwel alle brouwerijen op verschillende manieren de horeca gesteund, bijvoorbeeld met het vrijstellen van huurbetaling en het gratis voorzien van nieuw bier bij heropening. De waarde van de steun van de leden van Nederlandse Brouwers aan de horeca bedroeg in totaal 29,2 miljoen euro. De brouwerijen maakten zelf beperkt gebruik van de steunmaatregelen die door de overheid beschikbaar waren gesteld: in totaal werd voor 11,2 miljoen euro steun ontvangen.

Ondanks de coronacrisis zijn brouwers in 2020 van grote maatschappelijke waarde gebleven. De leden van Nederlandse Brouwers blijven inzetten op de verduurzaming van de gehele brouwerijketen. Ook nemen de brouwers hun verantwoordelijkheid in het stimuleren van verantwoorde alcoholconsumptie. Ten slotte blijft de relatieve bijdrage die de brouwers leveren wat betreft sponsoring hoog, ondanks het wegvallen van een groot deel van de evenementen.

Met de daling van aan bier gerelateerde werkgelegenheid, toegevoegde waarde en overheidsinkomsten is het bredere belang van de brouwerijsector andermaal onder enorme druk komen te staan, nadat tussen 2014 en 2019 de productie, consumptie, toegevoegde waarde en overheidsinkomsten juist waren gestegen.

De brouwers zien het ondersteunen van de horeca- en evenementenbranche als één van de belangrijkste manieren om de het belang van bier voor de Nederlandse samenleving te herstellen. Een andere belangrijke maatregel, die het belang van bier voor de Nederlandse samenleving kan vergroten, is het verlagen van de Nederlandse accijnzen en het tegengaan van illegale bierimport.

De brouwerijen nemen ook hun eigen verantwoordelijkheid in het proces van herstel, door hun inspanningen voor de horecasector te vergroten, het verhogen van de efficiëntie van het brouwproces door te investeren in innovatie, en het verduurzamen van de brouwerij en de keten als geheel.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

De Nederlandse brouwerijsector

1 De Nederlandse brouwerijsector

1.1 De Nederlandse brouwerijsector

Het aantal Nederlandse brouwerijen is volgens de Stichting Erfgoed Nederlandse Biercultuur tussen begin 2016 en begin 2021 meer dan verdubbeld, van 401 brouwerijen naar 835.¹ Dit aantal groeit, hoewel minder hard dan voorgaande jaren, nog steeds: ondanks de grote impact van de coronacrisis en de genomen overheidsmaatregelen is het totaal aantal brouwerijen in het eerste half jaar van 2021 gestegen naar 853. Dit kenmerkt, naast de veerkracht en innovatie van de Nederlandse brouwerijsector, de waarde van Nederlands bier. Al sinds 2015 is het aantal brouwerijen op Nederlandse bodem het aantal van bierland België voorbijgestreefd.

In 2020 brouwden de 14 leden van Nederlandse Brouwers samen 22,1 miljoen hectoliter bier. Hiervan was 13,1 miljoen hectoliter (59%) bestemd voor export. De leden van Nederlandse brouwers importeerden 1,5 miljoen hectoliter bier. De productie van de leden van Nederlandse Brouwers was goed voor 95 procent van de totale productie in Nederland. De productie van de 821 andere brouwerijen bedroeg 1,1 miljoen hectoliter bier.

Er werd in 2020 in Nederland 11,4 miljoen hectoliter bier gedronken, waarvan 84 procent werd gebrouwen door de 14 leden van Nederlandse Brouwers. De overige 16 procent betreft geïmporteerd bier of bier gebrouwen door andere Nederlandse bierbrouwers. Door de sluiting van de horeca werd, veel meer nog dan in voorgaande jaren, het overgrote deel van het bier thuis gedronken: in 2020 werd 86 procent van het bier thuis gedronken en 14 procent in de horeca, waar in 2019 70 procent van het bier thuis werd gedronken, en 30 procent in de horeca.

Figuur 1.1 Productie, export, import, consumptie, omzet en aandelen horeca/retail in 2020

	Stand 2020
Productie door Nederlandse Brouwers, in miljoenen HL	22,13
Export door Nederlandse Brouwers, in miljoenen HL	13,08
Import door Nederlandse Brouwers, in miljoenen HL	1,55
Consumptie in Nederland, in miljoenen HL	11,40
Omzet door Nederlandse Brouwers, in miljarden euro	2,19
Aandeel bier in horeca, in %	14,2%
Aandeel bier vanuit retail, in %	85,5%

De coronacrisis en de genomen overheidsmaatregelen hebben de horecasector en de evenementenbranche zeer hard geraakt. Hierdoor daalde de productie van bier van 24,1 miljoen hectoliter naar 22,1 miljoen hectoliter, en daalde de consumptie van 13,2 miljoen hectoliter naar 11,4 miljoen hectoliter. Ook zijn de werkgelegenheid en de overheidsinkomsten die voortvloeien uit de brouwerijsector onder enorme druk komen te staan. De totale bier gerelateerde werkgelegenheid daalde van 65.408 naar 35.716 banen; de overheidsinkomsten daalden van 2,71 miljard naar 1,70 miljard.

De impact van de horeca op de cijfers is groot. Zo neemt de bier gerelateerde werkgelegenheid tussen 2019 en 2020 slechts af met 4 procent wanneer de horeca buiten beschouwing gelaten wordt. De Nederlandse brouwerijsector is nog steeds van grote economische en maatschappelijke waarde. Daarbij was ook de trend tot aan het begin van de corona-crisis gunstig: kijkend naar de cijfers van 2019 is te zien dat de economische impact na 2014 weer was gestegen, na een daling tussen 2012 en 2014.

Het doel van dit onderzoek is om het brede belang van bier op de Nederlandse maatschappij weer te geven. Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van data van leden van Nederlandse Brouwers, het CBS, Eurostat, de Europese Commissie, en KPMG. In bijlage 1 wordt een uitgebreide toelichting op dit onderzoek gegeven. In het vervolg van dit rapport gaan we in op het economische en maatschappelijke belang van de Nederlandse brouwerijsector, de impact van de coronacrisis, en maatregelen voor herstel.

¹ Het aantal bedrijven dat als bierbrouwerij ingeschreven staat bij de Kamer van Koophandel steeg in dezelfde periode van 435 naar 983. In april 2021 was dit aantal opgelopen tot 1013.

Het economische belang van bier

2

2 Het economische belang van bier

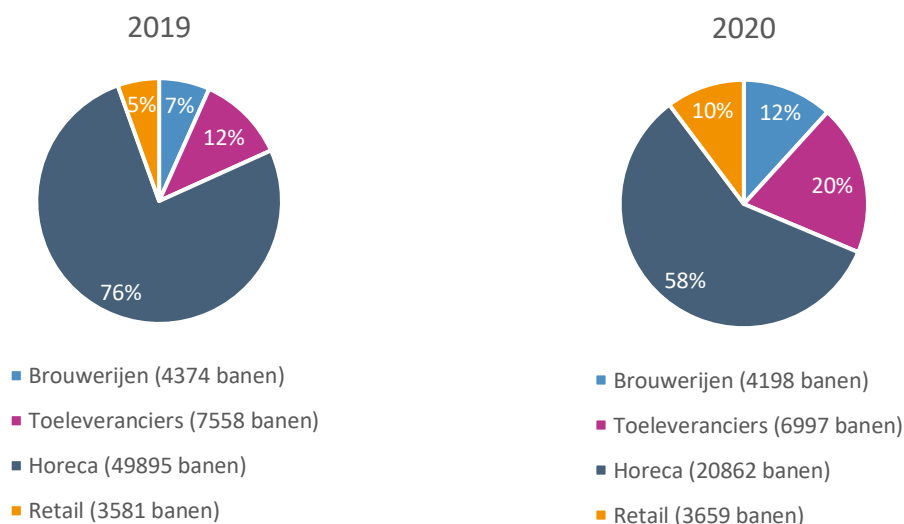
Het brouwen van bier is van groot belang voor onze economie. Het levert in de eerste plaats werkgelegenheid op in de gehele keten van landbouw, toeleveranciers, brouwerijen, horeca en retail. Hiernaast levert het brouwen en consumeren van bier de overheid verdere inkomsten op.² Hieronder schetsen we het economische belang dat de bierproductie en -consumptie in 2020 vertegenwoordigt. Ook geven we de situatie weer uit 2019, het jaar voor de coronacrisis, en vergelijken we deze met cijfers uit 2014.

2.1 Werkgelegenheid

In 2020 hadden de Nederlandse brouwerijen bij elkaar 4.198 werknemers in dienst. Voor het brouwen en de verkoop van bier maken bierbrouwers gebruik van intermediaire goederen en diensten, zoals bijvoorbeeld landbouwproducten, verpakkingsmaterialen, nutsvoorzieningen en marketing. Dit resulteert bij deze toeleverende bedrijven in werkgelegenheid. In 2020 was het werkgelegenheidseffect van de biersector op toeleveranciers goed voor 6.997 banen. Ook zorgt de verkoop van bier voor werkgelegenheid in de retail en horeca. Het werkgelegenheidseffect van de biersector was voor de retail goed voor 3.403 banen; voor de horeca was het werkgelegenheidseffect goed voor 20.862 banen. Het brouwen en de verkoop van bier heeft hiermee in totaal tot een werkgelegenheid geleid van 35.716 banen.

In 2019 was de biersector goed voor 61.665 banen. Dit was een stijging van 1 procent ten opzichte van 2014, toen dit 65.081 bedroeg. De werkgelegenheid per sector (bierbrouwers, toeleveranciers, horeca en retail) in 2019 en 2020 wordt weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 2.1 Totale bier gerelateerde werkgelegenheid 2019 (65.408 banen) en 2020 (35.716 banen)

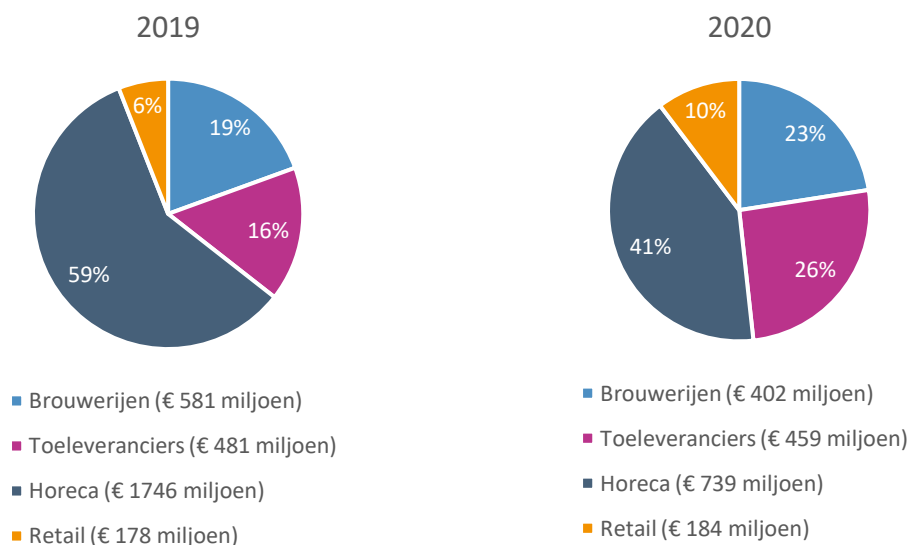
2.2 Toegevoegde waarde

De bijdrage van het brouwen van bier en de consumptie ervan aan de Nederlandse economie kan naast het aantal banen ook worden uitgedrukt in termen van toegevoegde waarde. De totale toegevoegde waarde die in 2020 ontstond door de 35.716 werknemers, schatten wij op 1,8 miljard euro. Deze bijdrage is gelijk aan bijna 0,22 procent van het Nederlandse bruto binnenlands product (bbp) in 2020.

² In bijlage 2 is de berekening van het economische belang van bierproductie en -consumptie voor de Nederlandse economie toegelicht.

In 2019 bedroeg de toegevoegde waarde nog 2,99 miljard euro. Dit was een stijging van 15 procent ten opzichte van 2014, toen dit 2,61 miljard euro bedroeg. De toegevoegde waarde per sector in 2019 en 2020 wordt weergegeven in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Toegevoegde waarde 2019 (2,99 miljard euro) en 2020 (1,79 miljard euro)

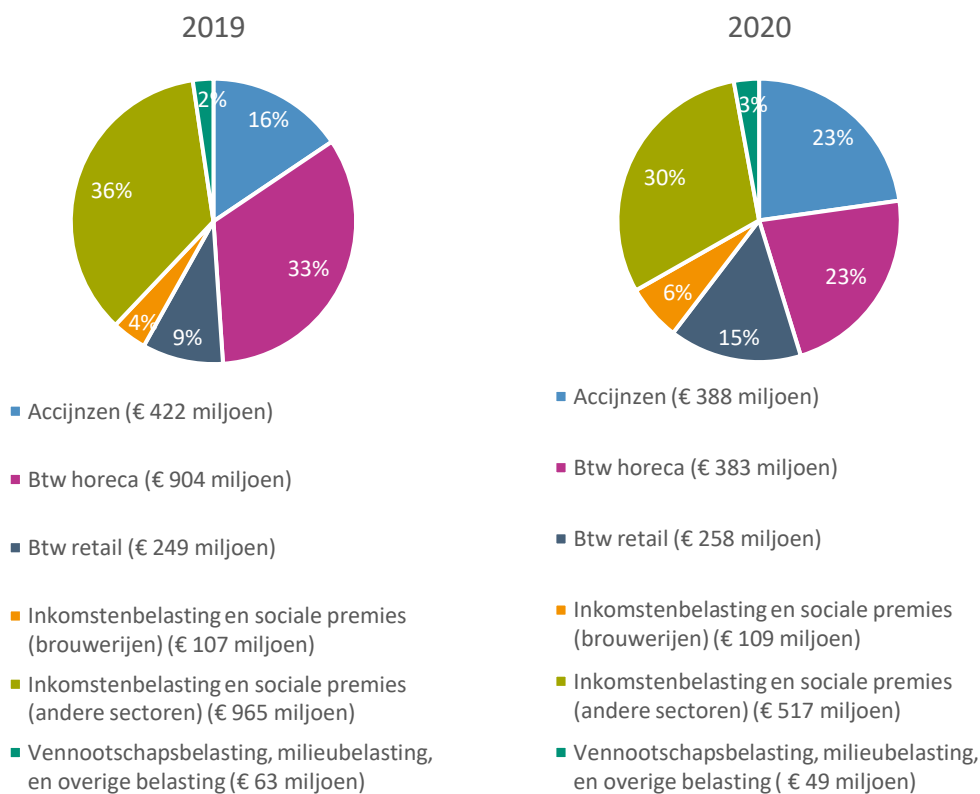

2.3 Overheidsinkomsten

Het brouwen van bier zorgt op verschillende manieren voor overheidsinkomsten. Inkomstenbelasting en sociale premies van brouwers, toeleveranciers en retail/horeca vormen het grootste deel van de bier gerelateerde overheidsinkomsten. Daarnaast dragen brouwers en importeurs van bier accijnzen af, en betalen brouwers vennootschapsbelasting, milieueffingen en andere belastingen af. Tenslotte betalen consumenten btw over bieraankopen. In 2020 ontving de overheid 1,70 miljard euro aan bierproductie en -consumptie gerelateerde belastingen en premies.

In 2019 ontving de overheid nog 2,71 miljard euro aan bier gerelateerde inkomsten. Dit was een stijging van 27 procent ten opzichte van 2014, toen dit 2,14 miljard euro bedroeg. De totale aan bier gerelateerde overheidsinkomsten van 2019 en 2020 worden weergegeven in figuur 2.3.

Figuur 2.3 Totale aan bier gerelateerde overheidsinkomsten 2019 (2,71 miljard euro) en 2020 (1,70 miljard euro)

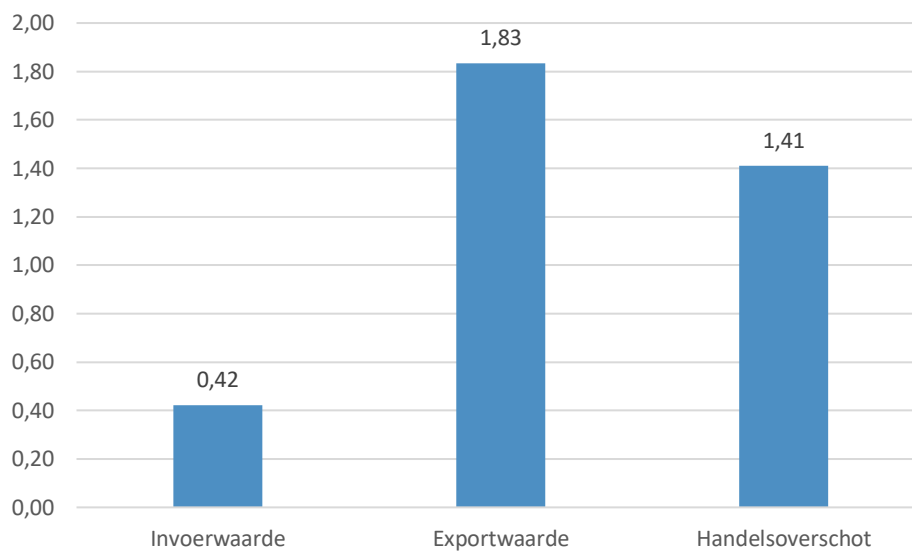

2.4 Positieve handelsbalans

De totale Nederlandse bierexport in 2020 bedroeg 13,1 miljoen hectoliter bier tegenover een import van 1,5 miljoen hectoliter bier. Hieruit blijkt dat Nederland veel meer bier exporteert dan importeert, en daarmee voornamelijk een bierexporterend land is. Het exportoverschot bedroeg in 2020 circa 11,5 miljoen hectoliter bier. Deze exportpositie rondom bier levert in Nederland veel extra werkgelegenheid op, maar neemt af in grootte: in 2014 was het exportoverschot nog 15 miljoen hectoliter.

Het feit dat Nederland nog steeds meer bier exporteert dan het importeert, heeft natuurlijk een positieve invloed op onze handelsbalans. De handelsbalans is een onderdeel van de betalingsbalans van een land. Aan de ontvangstenkant staat de geldwaarde van de export van een land over een bepaalde periode. Aan de uitgavenkant staat de geldwaarde van de import. Het handelsbalanssaldo is het verschil tussen de twee. Wat betreft bier is het handelsbalanssaldo omvangrijk. Uit cijfers van Eurostat blijkt dat dit saldo over 2019 1,4 miljard euro bedroeg (bij een exportoverschot van 11,8 miljoen hectoliter) (zie figuur 2.4).

Figuur 2.4 Import en export van bier in 2019 (in miljarden euro)

Het totale Nederlandse handelssaldo van goederen en diensten bedroeg volgens Eurostat over 2019 84,47 miljard euro en 1,67 procent van dit handelssaldo is dus toe te rekenen aan bier. Dit is een relatief grote bijdrage, zeker als we in ogenschouw nemen dat de omvang van de biersector (uitgedrukt in de totale aan bier gerelateerde toegevoegde waarde) in 2019 0,35 procent van het Nederlandse bruto binnenlands product bedroeg.

De maatschappelijke waarde van bier

3

3 De maatschappelijke waarde van bier

3.1 Verantwoorde alcoholconsumptie

De leden van Nederlandse Brouwers zien zichzelf als onmisbare schakel in het stimuleren van verantwoorde alcoholconsumptie, en nemen graag deze verantwoordelijkheid op zich. Brouwerijen zien veel kansen in het stimuleren van alcoholvrije bieren als alternatief voor een alcoholhoudend bier, maar ook als alternatief voor frisdrank. De leden van Nederlandse Brouwers geven aan in te willen zetten op de groei van alcoholvrij bier, bijvoorbeeld door het beter beschikbaar maken van alcoholvrij bier op sportclubs en bij studentenverenigingen, om zo een groter publiek te bereiken en verantwoorde alcoholconsumptie te bevorderen. Daarnaast vervangen brouwerijen reclameborden langs amateursportvelden door reclameborden voor alcoholvrij bier.

De leden van Nederlandse Brouwers bevorderen verantwoorde alcoholconsumptie niet alleen door de inzet op alcoholvrij bier, maar ook door het centraal stellen van verantwoord alcoholgebruik in verschillende (reclame)campagnes, websites en activatie op evenementen. Ook zijn de leden van Nederlandse brouwers veel betrokken bij de kennisuitwisseling omtrent verantwoorde alcoholconsumptie.

3.2 Duurzaamheid

Van oudsher weten brouwers dat duurzaamheid niet alleen op de lange termijn, maar ook op de korte termijn een positieve impact heeft op de maatschappij. Zo zorgt het verantwoord omgaan met grondstoffen zoals water, glas en papier er op korte termijn voor dat minder grondstoffen nodig zijn om tot een product te komen. Op de lange termijn zorgt dit ervoor dat (natuurlijke) bronnen niet overbelast worden of uitgeput raken, en een duurzame productieketen in stand wordt gehouden. De leden van Nederlandse Brouwers zetten niet alleen in op het eigen productieproces, maar op het verduurzamen van de gehele productieketen, bijvoorbeeld door het aangaan van ketensamenwerkingen.

In de enquête geven de brouwerijen aan duurzaamheid nog centraler in de bedrijfsvoering onder te willen brengen, bijvoorbeeld door meer duurzame, hervulbare verpakkingen te introduceren, alleen nog maar gebruik te maken van groene stroom, en door alleen nog gebruik te maken van elektrisch transport.

3.3 Sponsoring

Bierbrouwers hebben veel aandacht voor maatschappelijke betrokkenheid, wat zich uit in substantiële sponsoruitgaven van Nederlandse bierbrouwers. Veel regionale projecten en (sport- en culturele) evenementen worden (mede) mogelijk gemaakt door bierbrouwers, waarmee zij van grote waarde voor de lokale economieën en gemeenschappen zijn. Daarbij worden ook grote internationale sportevenementen op Nederlandse bodem gesponsord door Nederlandse bierbrouwers. Het is dan ook niet verrassend dat in 2019 er twee Nederlandse brouwers tot de hoogste elf behoorden op de ranglijst van grootste sponsors.³

Uit de enquête afgenomen onder de leden van Nederlandse Brouwers bleek dat brouwerijen tot 2,5 procent van hun totale omzet uitgeven aan sponsoring. In 2019 werd in Nederland 20,2 miljoen uitgegeven aan sponsoring door leden van Nederlandse Brouwers, terwijl in Nederland in totaal 780 miljoen euro aan sponsoring werd uitgegeven. Dit is een relatief grote bijdrage wanneer we in ogenschouw nemen dat de omvang van de biersector in 2019 0,35 procent van het Nederland bruto binnenlands product bedroeg.

In 2020 daalde de sponsoring van bierbrouwers als gevolg van de coronacrisis en daaropvolgende bezuinigingen, en werd door de leden van Nederlandse Brouwers 11,2 miljoen uitgegeven aan sponsoring. Deze krimp van 45 procent was groter dan de totale daling in Nederlandse sponsorbestedingen van

³ Factsheet SponsorMonitor 2020.

17 procent.⁴ Dit is vooral te wijten aan het feit dat vanaf maart 2020 vrijwel alle evenementen geen doorgang konden vinden.

⁴ Factsheet SponsorMonitor 2021.

De impact van de coronacrisis

4

4 De impact van de coronacrisis

4.1 De impact van de coronacrisis op de productie en verkoop

Op zondag 15 maart 2020 werden nieuwe, aangescherpte maatregelen aangekondigd om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, en moest alle horeca diezelfde dag nog de deuren sluiten. Een week later was de eerste lockdown een feit. Van juni tot oktober mocht de horeca beperkt weer open onder strikte voorwaarden. In oktober moest de horeca weer haar deuren sluiten.

De gevolgen van de sluiting van de horeca en de grote terugval in het verkeer in personen en goederen heeft een enorme weerslag gehad op de Nederlandse brouwerijsector. Zo daalde de productie met 8 procent, de omzet met 11 procent, en bierconsumptie in Nederland met 14 procent. Doordat de horeca voor een groot deel van het jaar in ieder geval deels of beperkt geopend was, halveerde het aandeel bier dat in de horeca werd gedronken. Waar in 2019 nog 30 procent van het bier in de horeca werd gedronken was dit in 2020 nog slechts 14 procent. Het aandeel bierconsumptie vanuit de retail steeg tussen 2019 en 2020 van 70 procent naar 86 procent. Deze gegevens worden weergegeven in de onderstaande tabel. In deze tabel zijn ook data uit 2014 meegenomen, om een trend over de jaren zichtbaar te maken.

Tabel 4.1 Productie, consumptie, omzet en aandeel horeca/retail

	2014	2019	2020	Vershil 2019-2020
Productie, in miljoenen HL	23,70	24,13	22,13	-8,3%
Consumptie, in miljoenen HL	11,53	13,25	11,40	-14,0%
Omzet, in miljarden euro	2,49	2,46	2,19	-11,0%
Aandeel bier in horeca, in %	25,0%	29,6%	14,2%	-52,0%
Aandeel bier vanuit retail, in %	75,0%	70,4%	85,5%	+21,5%

De impact van de coronacrisis heeft vanzelfsprekend doorgewerkt in het werkgelegenheidseffect, de toegevoegde waarde, en de bier gerelateerde overheidsinkomsten. Het totale werkgelegenheidseffect uit het brouwen en de verkoop van bier nam met 45 procent af, wat neer zou komen op 29.692 minder banen. Het gaat hier om werkgelegenheid afgeleid uit de productie en verkoop van bier; het aantal werknemers dat nodig is om een bepaalde omzet te behalen. Het aantal daadwerkelijk verdwenen banen ligt waarschijnlijk minder hoog door de verschillende overheidsmaatregelen om baanverlies te beperken. De totale toegevoegde waarde nam met 1,2 miljard af (40%); de overheidsinkomsten namen met 1 miljard af. Deze gegevens worden weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 4.2 Werknemers, toegevoegde waarde en overheidsinkomsten

	2014	2019	2020	Vershil 2019-2020
Totale werkgelegenheidseffect (in aantal banen)	65.082	65.408	35.716	-45,4%
Toegevoegde waarde, in miljarden euro	2,61	2,99	1,79	-40,1%
Totale overheidsinkomsten, in miljarden euro	2,14	2,71	1,70	-37,3%

Hierbij dient aangetekend te worden dat de impact van de horeca op de cijfers zeer groot is. Wanneer de horeca buiten beschouwing gelaten wordt neemt de bier gerelateerde werkgelegenheid tussen 2019 en 2020 slechts af met 4 procent (in plaats van 45%), de toegevoegde waarde met 16 procent (in plaats van 40%) en de overheidsinkomsten met 3 procent (in plaats van 37%).

4.2 Bezuinigingen

In de enquête onder de leden van Nederlandse Brouwers is gevraagd welke financiële maatregelen brouwerijen hebben genomen om de impact van COVID-19 op te vangen. De grootste bezuiniging vindt plaats op het gebied van sponsoring, waar de brouwerijen meer dan de helft (54,6%) op bezuinigen.

Tabel 4.3 Bezuinigingen om de impact van de coronacrisis op te vangen in % van de totale kostenpost

Kostenpost	Bezuiniging
Sponsoring	54,6%
Media, marketing en communicatie	29,7%
Andere goederen en diensten	13,3%
Loonkosten	9,8%
Investerings gestopt/uitgesteld	3,8%

4.3 Teruggehaald bier en teruggevraagde accijns

Als gevolg van de sluiting van de horeca is veel bier teruggehaald. Voor een groot deel is dit bier verwerkt in veevoer en voor een klein deel vernietigd. In sommige gevallen werd van een nood een deugd gemaakt en werd het bier gebruikt om desinfecterende handgel mee te produceren. Het teruggehaalde bier werd niet meer verkocht als bier, en hierom konden ook accijnzen teruggevraagd worden. Er werd in totaal 90.540 hl bier teruggehaald met een waarde van 11,1 miljoen euro. Er werd voor 3 miljoen euro aan accijns teruggevraagd.

4.4 Steun aan de horeca

Omdat de horeca zeer zwaar getroffen werd door de gevolgen van de coronacrisis, en het in stand houden van de keten essentieel is voor de brouwerijen, hebben vrijwel alle brouwerijen op verschillende manieren de horeca gesteund, bijvoorbeeld met het vrijstellen van huurbetaling, het gratis voorzien van nieuw bier bij heropening en andere financiële steun. In totaal hebben leden van Nederlandse Brouwers de horeca in 2020 met 29,9 miljoen euro gesteund. Ook hebben de brouwers de horeca uitstel van huur en het betalen van facturen gegeven ter waarde van 23,8 miljoen euro.

Tabel 4.4 Steun aan de horeca in 2020

Soort steun	Waarde in miljoenen euro
Vrijstelling huur	13,5
Horeca gratis voorzien van nieuw bier bij heropening	13,2
Horeca voorzien van financiering	1,2
Overige steun	2,0
Totaal	29,9

4.5 Overheidssteun

Voor bedrijven die door de gevolgen van de coronacrisis en de overheidsmaatregelen omzetverlies lijden zijn er door de overheid verschillende regelingen ingericht. In de enquête is de leden van Nederlandse Brouwers gevraagd hoeveel financiële steun zij hebben ontvangen. In totaal hebben leden van Nederlandse Brouwers voor 11,2 miljoen aan steun ontvangen. Ook hebben de brouwers uitstel gekregen voor het betalen van belasting voor een totaal bedrag van 64,4 miljoen euro. Dit bedrag betalen de brouwerijen op een later moment terug.

Tabel 4.5 Ontvangen overheidssteun

Regeling	Waarde in miljoenen euro
Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)	11,0
Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)	0,2
Totaal	11,2

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Waarde Nederlandse brouwerijsector

5

5 Waarde Nederlandse brouwerijsector

5.1 Bijdrage brouwerijsector gedaald

Met de daling van aan bier gerelateerde werkgelegenheid, toegevoegde waarde en overheidsinkomsten is het bredere belang van de brouwerijsector andermaal onder enorme druk komen te staan, nadat tussen 2014 en 2019 de productie, consumptie, toegevoegde waarde en overheidsinkomsten juist waren gestegen. Om te laten zien waar de druk het grootst is en waar de grootste daling tussen 2019 en 2020 zichtbaar is, zijn het totale werkgelegenheidseffect en de overheidsinkomsten uitgesplitst in onderstaande tabel.

Tabel 5.1 Uitsplitsingen werkgelegenheidseffect en overheidsinkomsten

	2014	2019	2020	Verschil 2019-2020
Totaal werkgelegenheidseffect (in banen)*	65.082	65.408	35.716	-45,4%
Werkgelegenheid bij brouwerijen	4.361	4.374	4.198	-4,0%
Werkgelegenheid bij toeleveranciers	8.163	7.558	6.997	-7,4%
Werkgelegenheid in horeca	48.143	49.895	20.862	-58,2%
Werkgelegenheid in retail	2.649	3.330	3.403	2,2%
Totale overheidsinkomsten, in miljarden euro	2,14	2,71	1,70	-36,9%
Accijnsopbrengsten	0,423	0,422	0,388	-8,1%
Btw uit bierverkoop in horeca	0,538	0,904	0,383	-57,7%
Btw uit bierverkoop in retail	0,205	0,232	0,240	3,4%
Arbeidsgerelateerde belastingen en premies	0,973	1,072	0,626	-41,6%
Toegevoegde waarde, in miljarden euro	2,61	2,99	1,79	-39,7%

*Het gaat hier om werkgelegenheid afgeleid uit de productie en verkoop van bier; het aantal werknemers dat nodig is om een bepaalde omzet te behalen. Het aantal daadwerkelijk verdwenen banen in 2020 ligt waarschijnlijk minder hoog door de verschillende overheidsmaatregelen om baanverlies te beperken.

Het aan bier gerelateerde werkgelegenheidseffect in de horeca daalde met meer dan de helft (58,2%). De daling in werkgelegenheid bij de brouwerijen zelf (4,0%) en de daling in werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers (7,4%) lijken (vooral in vergelijking met de horeca) mee te vallen, maar zouden in een 'normaal' jaar hoog genoemd worden. De stijging van het werkgelegenheidseffect op de retail (2,2%) is een klein lichtpuntje, maar levert in absolute getallen slechts een stijging van 73 banen personen op. Wanneer de horeca buiten beschouwing gelaten wordt neemt het totale werkgelegenheidseffect af met 4,4 procent.

De aan bier gerelateerde overheidsinkomsten laten eenzelfde beeld zien: de inkomsten uit btw uit bierverkoop in de horeca daalden met 521 miljoen euro, terwijl de btw uit bierverkoop in de retail met 8 miljoen euro steeg. De accijnsopbrengsten daalden met 34 miljoen euro, terwijl de inkomsten uit belastingen en premies op arbeid met 446 miljoen euro afnamen.

5.2 Verklarende factoren

De coronacrisis heeft geleid tot een sterke afname van het economische belang van de Nederlandse brouwerijsector. Door de sluiting van de horeca, het afgelasten van vrijwel alle evenementen en de ineenstorting van het nationale en internationale toerisme wordt er minder bier geproduceerd, geschonken en gedronken. Hierdoor wordt er in met name de horeca minder arbeid geleverd, resulterend in minder overheidsinkomsten uit arbeid gerelateerde belastingen en premies.

5.3 Risicofactoren

Naast dat de coronacrisis nog een ruimte tijd zijn stempel achter zal laten op de biersector, noemen de brouwers ook niet corona-gerelateerde factoren die een impact zullen hebben op de markt. Factoren

die vaak genoemd worden zijn statiegeld op blikjes, de Brexit en de doorwerking van het Nationaal Preventieakkoord. Als bedreiging voor de exportpositie van Nederlands bier worden hoge buitenlandse accijnzen, handelsbarrières en internationale politieke instabiliteit veel genoemd. Ook aanscherping van regels in Nederland kunnen een impact op de markt hebben. Zo kan het verbod op promoties dan meer dan 25 procent op bieraankopen in de retail ertoe leiden dat consumenten nog vaker dan nu over de grens zullen kijken om hun bier te kopen.

5.4 Maatregelen voor herstel

We vroegen aan de leden van Nederlandse Brouwers wat er moet gebeuren om het economische belang van bier voor de Nederlandse samenleving weer op haar oude niveau te laten komen en deze crisis het hoofd te bieden.

De meest urgente maatregelen die de brouwers noemen hebben te maken met de coronacrisis en het redden van de horeca- en evenementenbranche door het verstrekken van financiële steun. Van belang is dat deze steun niet ophoudt nu de horeca weer (beperkt) open is: de consumptie en omzet zullen niet direct het niveau halen waarop het uitbaten van een horecazaak of organiseren van een evenement rendabel is, waardoor het stopzetten van de financiële steun net op het einde van de crisis alsnog de spreekwoordelijke doodsteek voor veel horecaondernemers kan zijn.

De brouwers noemen de volgende maatregelen voor het herstellen van de horeca- en evenementenbranche:

- uitbreiding en verlenging steun voor de vaste lasten;
- uitbreiding en verlenging steun voor doorbetaling van personeel;
- uitstel of kwijtschelding van belastingen;
- btw-verlaging;
- uitbreiding BMKB-regeling;
- een heldere routekaart en de mogelijkheid om, bij een eventuele opleving van de pandemie, de horeca open te kunnen houden met inachtneming van de 1,5-meter-maatregel.

Naast maatregelen voor de horeca om de coronacrisis door te komen, noemen brouwers ook maatregelen voor de sector als geheel. Vrijwel alle brouwers noemen het verlagen van de hoge Nederlandse accijnzen op bier als zeer belangrijke maatregel om de bierverkoop in eigen land te laten herstellen tot het niveau van voor de coronacrisis. Eerdere accijnsverhogingen hebben als effect gehad dat meer mensen, zowel particulieren als horecaondernemers, hun bier in buurlanden aanschaffen. Dit kost brouwers omzet, vermindert werkgelegenheid en zorgt ervoor dat de overheid inkomsten misloopt. Hiernaast is het essentieel de btw en de verbruiksbelasting op alcoholvrij bier niet te verhogen, om te voorkomen dat consumenten ook alcoholvrij bier over de grens kopen.

De brouwers geven aan zelf ook maatregelen te willen en moeten nemen om het economische belang te laten herstellen. Mogelijke maatregelen voor de eigen sector die genoemd worden, zijn:

- het vergroten van de inspanningen voor de horecasector en het leveren van maatwerk;
- het verhogen van de efficiëntie van het brouwproces door te investeren in technische en logistieke innovaties;
- het verduurzamen van de brouwerij en de keten als geheel, met als gevolg een sterkere exportpositie;
- samenwerken met de overheid in het bevorderen van verantwoorde alcoholconsumptie door in te zetten op alcoholvrij bier bij sportverenigingen en studentenverenigingen.

In navolging van onze vorige onderzoeken vroegen we de brouwers ook deze keer of zij de opkomst van craft beer als kans of bedreiging zien. Elke brouwerij staat positief tegenover craft beer en ziet kansen in de ontwikkelingen in deze sector. De opkomst van kleine brouwerijen en craft beer wordt gezien als een positieve ontwikkeling voor de biercategorie en markt als geheel, doordat het product bier hiermee positief onder de aandacht gebracht wordt. Een enkeling noemt dat de toename van craft beer ook kan zorgen voor versnippering van de brouwerijsector, wat kan leiden tot een toename van concurrentie.

Juist deze groeiende concurrentie zien veel brouwerijen als een kans: meer diversiteit en concurrentie kan juist zorgen voor een lagere prijselasticiteit voor de gehele biersector.

Bijlagen

B

Bijlage 1 – Toelichting op onderzoek

Deze rapportage is gebaseerd op een onderzoek dat Regioplan in de periode januari-mei 2021 heeft uitgevoerd in opdracht van Nederlandse Brouwers. Hieronder beschrijven we kort welke onderzoeksactiviteiten we hebben verricht.

Gegevensverzameling onder leden van Nederlandse Brouwers

Onder de veertien leden van Nederlandse Brouwers hebben we een schriftelijke vragenlijst uitgezet. Met deze vragenlijst hebben we in de eerste plaats de gegevens verzameld om ons in staat te stellen de economische impact van het in 2019 en 2020 in Nederland geproduceerde en verkochte bier te berekenen. Daarnaast hebben we de vragenlijst gebruikt om de leden van Nederlandse Brouwers te bevragen over de impact van de coronacrisis en bedreigingen en kansen die op de sector afkomen. Negen van de veertien leden van Nederlandse Brouwers hebben uiteindelijk een (deels) ingevulde vragenlijst retour gezonden.

Gegevenslevering door Nederlandse Brouwers

Nederlandse Brouwers heeft ons bedrijfsoverstijgende gegevens geleverd over de biermarkt in 2019 en 2020.

Raadplegen bestaande bronnen

Voor de gegevensverzameling met betrekking tot de exportpositie van Nederland op het terrein van bier hebben we gebruikgemaakt van statistieken van het CBS. Ook voor de gegevens over accijnsopbrengsten is gebruikgemaakt van gegevens van het CBS. Tot slot is voor het uitvoeren van onze impactberekeningen gebruikgemaakt van bestaande en reeds gepubliceerde data van Eurostat en KPMG. Zie ook bijlage 2.

Berekenen economische impact

Op basis van de verzamelde economische kengetalen hebben we voor 2019 en 2020 de economische impact berekend van de productie en consumptie van bier. Hiervoor is gebruikgemaakt van ons economische impactmodel, zie bijlage 2 voor uitgebreide informatie. Met dit model voert Regioplan al meer dan vijftien jaar lang studies uit naar de impact van economische sectoren, waaronder veel studies voor de wereldwijde brouwerijsector.

Bijlage 2 – Toelichting op impactberekening

Zoals beschreven in bijlage 1, maakte het berekenen van het economisch belang van de productie en consumptie van bier in Nederland deel uit van ons onderzoek. We hebben onze berekeningen uitgevoerd voor de kalenderjaren 2019 en 2020.

Om het economisch belang van de brouwerijsector in Nederland in kaart te brengen, worden drie effecten onderscheiden:

- directe impact;
- indirecte impact;
- impact in horeca en retail.

De **directe impact** is gedefinieerd als het effect dat direct wordt veroorzaakt door de brouwerijsector.

De **indirecte impact** staat voor het effect dat de brouwerijsector heeft op de toeleveranciers. Voor de productie van bier maken producenten gebruik van een gevarieerd aantal goederen en diensten. In deze studie worden zeven categorieën van Nederlandse toeleveranciers onderscheiden:

- agrarische producten;
- nutsvoorzieningen (gas, water, elektriciteit);
- verpakkingsmaterialen;
- machines, apparatuur en andere industriële activiteiten;
- transport en opslag;
- media en marketing;
- overige goederen en diensten.

Het derde effect dat in ogenschouw wordt genomen, betreft de economische impact van de verkoop van bier op de **horeca- en retailsector**.

De hierboven beschreven effecten zijn in kaart gebracht op drie niveaus (**werkgelegenheid, toegevoegde waarde en overheidsinkomsten**). Het is belangrijk om te vermelden dat dit geen supplementaire effecten zijn, maar drie verschillende invalshoeken van waaruit dezelfde effecten bekeken kunnen worden. Alles tezamen genomen ontstaan er negen dimensies:

Tabel B2.1 Dimensies om het economisch belang te meten

	Directe impact	Indirecte impact	Impact horeca en retail
Werkgelegenheid	Totaal aantal banen in de brouwerijsector	Totaal aantal banen bij leveranciers	Totaal aantal banen in de horeca en de retail als gevolg van de verkoop van bier
Toegevoegde waarde	Toegevoegde waarde in de brouwerijsector	Toegevoegde waarde bij leveranciers	Toegevoegde waarde in de horeca en de retail als gevolg van de verkoop van bier
Overheidsinkomsten	Verbruiksbelasting, verpakkingsbelasting en door werkgevers en werknemers in de brouwerijsector betaalde inkomensbelasting en sociale premie	Door werkgevers en werknemers van leveranciers betaalde inkomensbelasting en sociale premies	Btw-inkomsten en door werkgevers en werknemers in de horeca en de retail betaalde inkomensbelasting en sociale premies

Databronnen

De resultaten die worden weergegeven in dit rapport zijn afkomstig van verschillende databronnen.

De volgende bronnen zijn gebruikt:

- data verkregen uit negen vragenlijsten die ingevuld zijn door leden van Nederlandse Brouwers;
- data van Nederlandse Brouwers;
- data van het CBS;
- data van de Europese Commissie;
- data van KPMG.

Er zijn veertien bierproducerende bedrijven aangesloten bij Nederlandse Brouwers. Negen van deze veertien leden zijn een belangrijke bron van informatie geweest voor deze studie. In de vragenlijst die zij hebben ingevuld, kwamen de volgende thema's aan bod: het volume van de bierproductie; de omzet-/productiewaarde; de directe werkgelegenheid; de waarde van ingekochte goederen en diensten; de betaalde belastingen, de gemiddelde horeca- en retailprijs voor producten op de Nederlandse markt; de Nederlandse consumptie van eigen producten in de horeca; de waarde van teruggehaald/vernietigd bier; de gebruikte overheidssteun; de gegeven steun aan de horeca; en de genomen (financiële) maatregelen n.a.v. de coronacrisis.

Variabelen en schattingen

Sommige gerapporteerde resultaten met betrekking tot het economisch belang van de brouwerijsector zijn gebaseerd op schattingen. Deze schattingen zijn ontleend aan een **model** dat RegioPlan heeft ontwikkeld. We illustreren hieronder hoe deze variabelen zijn geschat, waarbij we ons richten op:

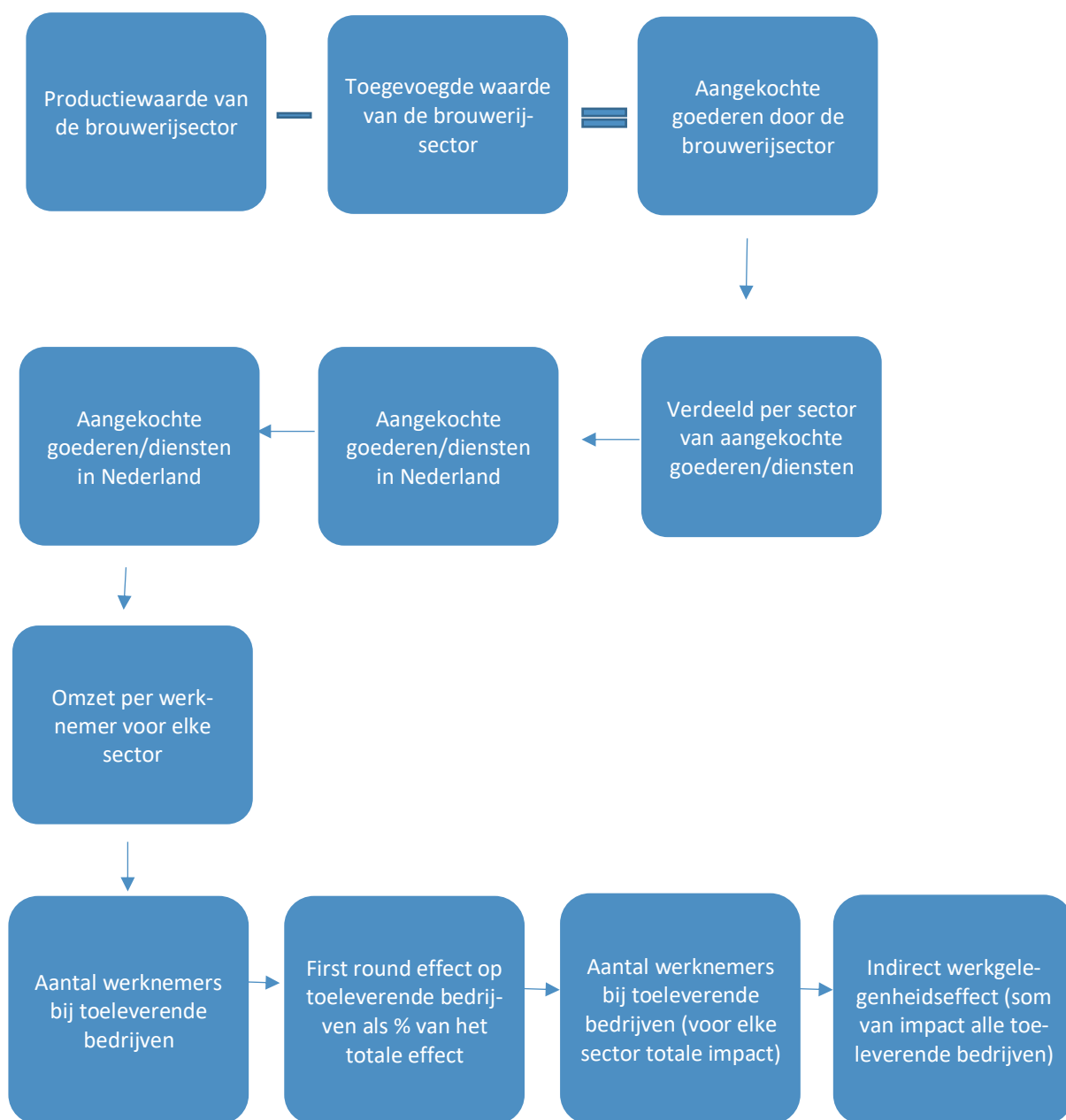
- werkgelegenheidseffecten;
- toegevoegde waarde ten gevolge van de productie en verkoop van bier;
- overheidsinkomsten ten gevolge van de productie en verkoop van bier.

Werkgelegenheidseffecten

Het **directe werkgelegenheidseffect** heeft betrekking op het aantal mensen dat werkzaam is in de brouwerijsector. De data met betrekking tot directe werkgelegenheid zijn verkregen uit de vragenlijst voor producenten van bier.

Het **indirecte werkgelegenheidseffect** heeft betrekking op de banen bij toeleverende bedrijven die zijn ontstaan door de productie en verkoop van bier. Het beginpunt van de schattingen van de indirecte werkgelegenheid is de omzet die toeleverende bedrijven hebben gerealiseerd door aankopen die de brouwerijsector heeft gedaan. Dit levert bij deze bedrijven direct werkgelegenheid op (het zogenaamde 'first round effect'). Deze bedrijven hebben echter ook zelf weer toeleveranciers, die indirect profiteren van de aankopen van de brouwerijsector (het zogenaamde 'second round effect'). De volgende figuur geeft grafisch weer op welke wijze het indirecte werkgelegenheidseffect ('first en second round effects') bepaald is.

Figuur B2.1 Wijze van bepalen indirect werkgelegenheidseffect

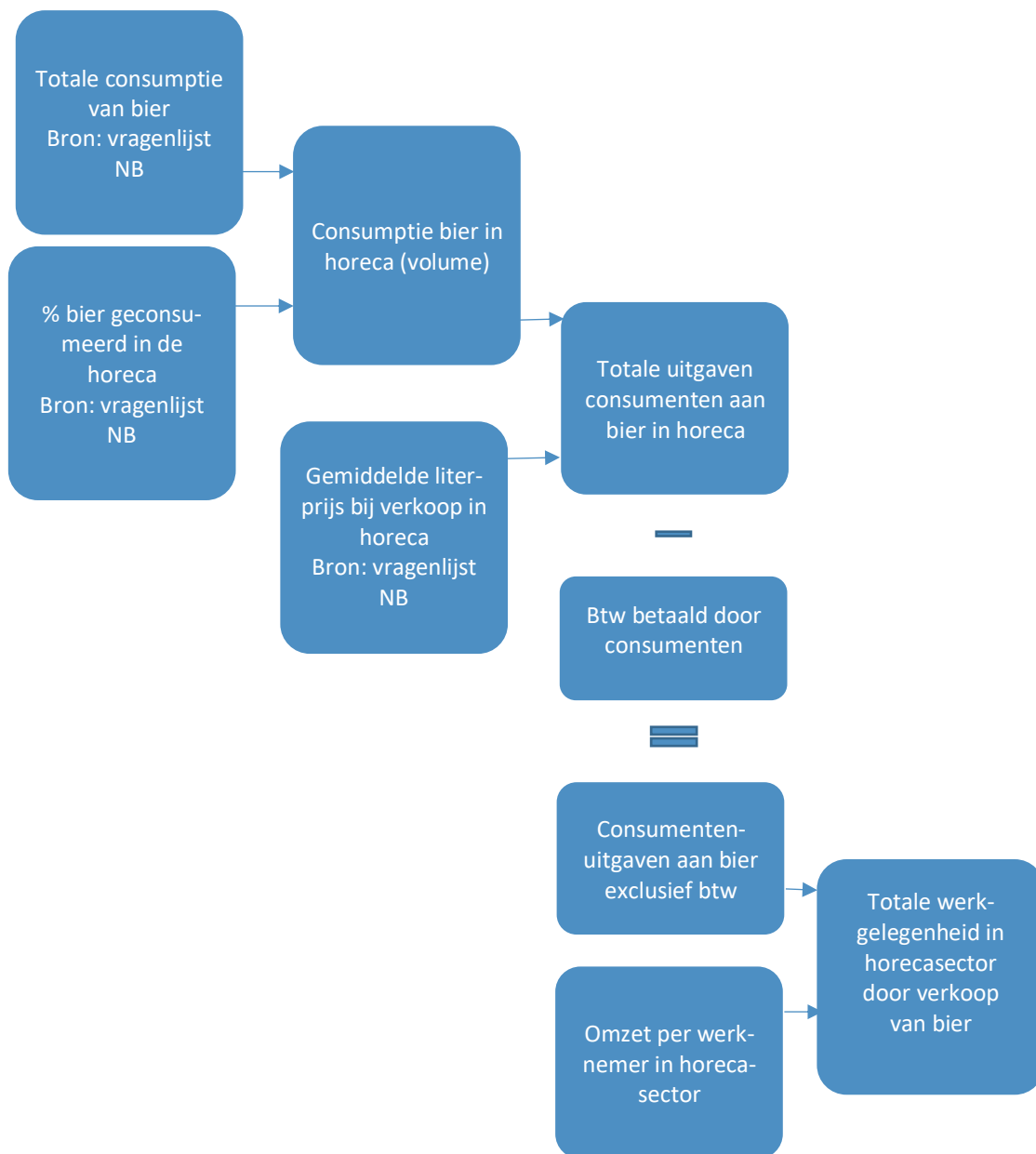

Data met betrekking tot de omzet en toegevoegde waarde per werknemer zijn verkregen van de Europese Commissie en het CBS. Voor sectordata zijn de volgende gegevens gebruikt:

- agrarische producten: data van de Europese Commissie over voedsel, landbouw en visserij;
- nutsvoorzieningen; data van het CBS, SBI code D, energievoorziening en E, waterbedrijven en afvalbeheer;
- verpakkingsmaterialen: data van het CBS, SBI code C, industrie;
- machines, apparatuur en andere industriële activiteiten: data van het CBS, SBI code G, handel en groothandel in industriemachines;
- transport en opslag: data van het CBS, SBI code H, vervoer en opslag;
- media en marketing: data van het CBS, SBI code M, reclamewezen en marktonderzoek;
- overige goederen en diensten: data van het CBS, SBI code C, Bedrijfsmeubelindustrie, SBI code J, IT-dienstverlening, juridische diensten en administratie, SBI code M, managementadviesbureaus, design, fotografie, vertaalbureaus.

Het werkgelegenheidseffect in **horeca en retail** is als volgt geschat:

Figuur B2.2 Wijze van schatten werkgelegenheidseffect in horeca en retail

In dit model wordt weergegeven hoe de impact van de brouwerijsector op de horeca is geschat. De impact van de brouwerijsector op de retailsector is volgens hetzelfde model geschat. Voor de sectoren zijn de volgende gegevens gebruikt:

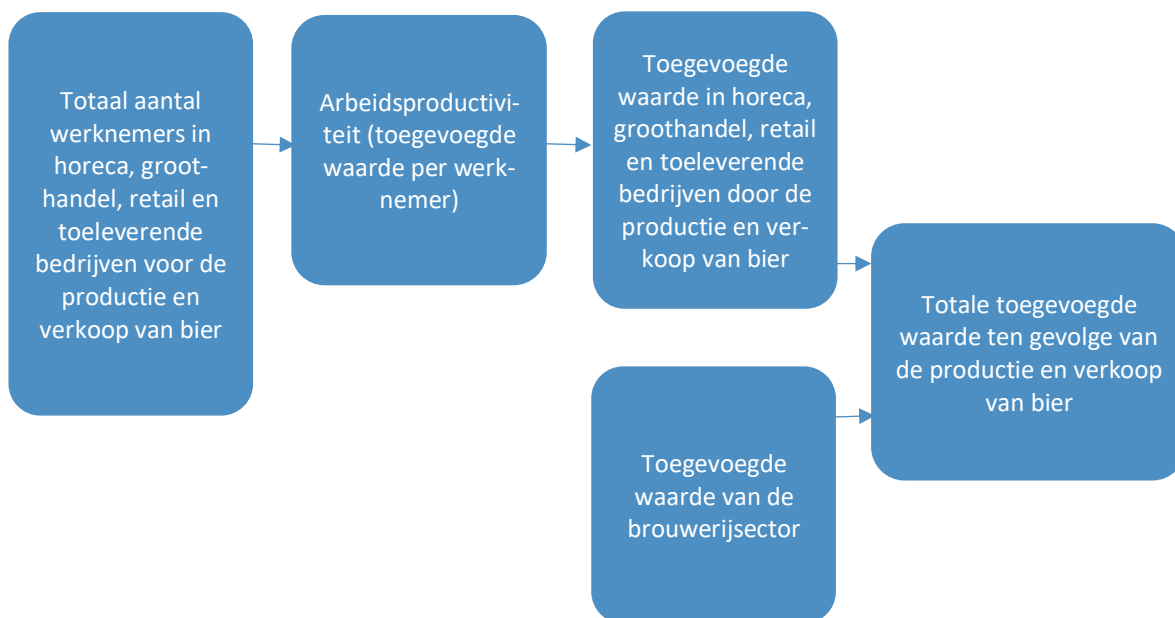
- horeca: data van het CBS, SBI code I, horeca;
- retail: data van het CBS, SBI code G, groothandel in voedingsmiddelen, detailhandel (niet in auto's).

Toegevoegde waarde als gevolg van de productie en verkoop van bier

De **directe toegevoegde waarde** in de brouwerijsector is verkregen met behulp van de vragenlijsten die de negen grootste leden van Nederlandse Brouwers hebben ingevuld. De toegevoegde waarde in **andere sectoren**, als resultaat van de productie en verkoop van bier (bij leveranciers en in de horeca- en retail-sector), is geschat op basis van de werkgelegenheidseffecten. De toegevoegde waarde is per sector ge-

schat door het werkgelegenheidseffect te vermenigvuldigen met de arbeidsproductiviteit (bruto toegevoegde waarde per werknemer) in de desbetreffende sector, zoals weergegeven in de onderstaande figuur:

Figuur B2.3 Wijze van schatten toegevoegde waarde

Overheidsinkomsten ten gevolge van de productie en verkoop van bier

In onze berekeningen hebben we de overheidsinkomsten ten gevolge van de bierproductie beperkt tot de volgende segmenten:

- accijnzen;
- btw-inkomsten;
- inkomensgerelateerde afdrachten (zoals inkomensbelasting en sociale premies).

Data met betrekking tot **accijnzen** zijn verkregen van het CBS.

Btw-inkomsten ten gevolge van de verkoop van bier zijn berekend door het btw-bedrag uit de totale consumentenuitgaven aan bier (horeca, groothandel en retail) te halen.

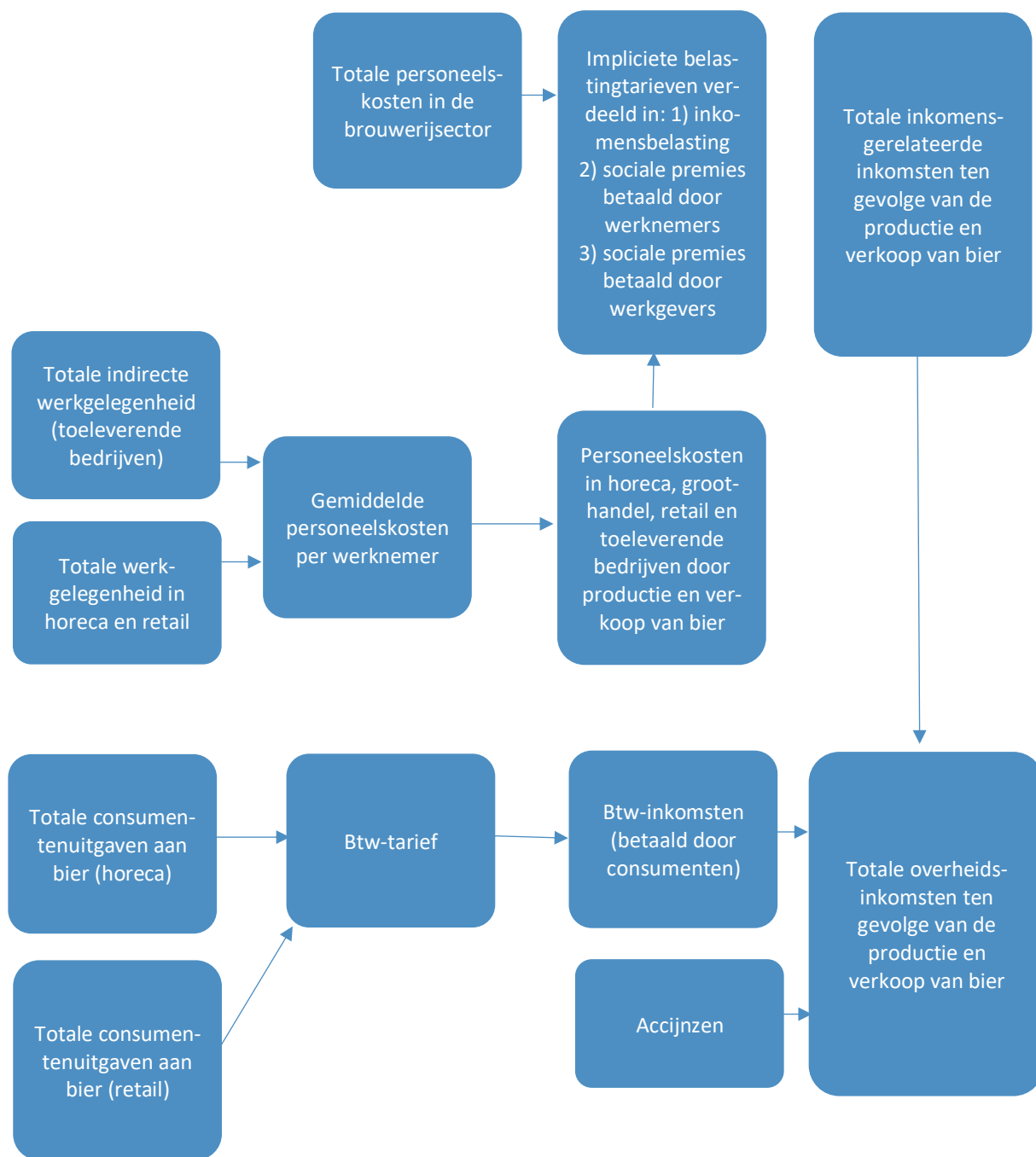
Inkomensgerelateerde afdrachten zijn geschat door personeelskosten te vermenigvuldigen met de werkgevers- en werknemersloonheffingen. De personeelskosten in de brouwerijsector zijn verkregen van het CBS en uit de vragenlijsten die de leden van Nederlandse Brouwers hebben ingevuld. Personeelskosten in toeleverende bedrijven, de horeca en retail zijn berekend door de werkgelegenheid bij deze bedrijven te vermenigvuldigen met de gemiddelde personeelskosten per werknemer.

De werkgevers- en werknemersloonheffingen zijn verkregen van de Europese Commissie en KMPG. Dit betreft het percentage personeelskosten dat bestaat uit belastingen en sociale premies en bestaat uit drie onderdelen: 1) inkomensbelasting, 2) sociale premies betaald door werknemers en 3) sociale premies betaald door werkgevers. Het gebruik van werkgevers- en werknemersloonheffingen maakte het mogelijk om apart te rapporteren over overheidsinkomsten ten gevolge van inkomensbelasting en overheidsinkomsten ten gevolge van sociale premies.

De volgende figuur geeft schematisch weer op welke wijze de totale overheidsinkomsten als gevolg van de productie en verkoop van bier bepaald zijn.

We hebben niet alle belastingen in onze berekeningen kunnen meenemen. Het bedrag aan vennootschapsbelasting, maar ook milieuheffingen valt namelijk minder eenduidig voor de gehele sector te bepalen. Om die reden hebben we niet alle aan bierproductie en -consumptie te relateren belastingen in onze berekeningen meegenomen.

Figuur B2.4 Wijze van bepalen totale overheidsinkomsten als gevolg van de productie en verkoop van bier

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl